

Резюмета на трудовете след защита на докторска дисертация на ас. д-р Васил Атанасов Колев

Колев.В., Казашка В., Русева М., Монография „Пловдив - арторганизации и управленският им профил“, АМТИИ-Пловдив, 2018, ISBN 978-954-2963-38-7

Публикувана е монография с наименование „Пловдив – арторганизации и управленският им профил” и е издадена от АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев” - Пловдив, с ISBN-978-954-2963-38-7, и обем от 358 страници. Научният продукт е резултат на обединени усилия на учени от Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство – Пловдив и Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. Трудът е издаден в съавторство между ас. д-р Весела Казашка, ас. д-р Васил Колев и доц. д-р Маргарита Русева. С разделителен протокол от 03.12.2018г. всеки от авторите има обем от 119 самостоятелен брой страници с минимум от 1800 знака на страница (Виж приложения разделителен протокол).

Изследователският интерес е провокиран от факта, че креативните и културни индустрии са реален сектор в икономиката, който се развива с все по-бързи темпове. Изследователската теза намира израз в това, че част от мениджърите в арторганизации не разполагат с достатъчно теоретични знания и опит за реализиране на проекти и изпитват затруднение при разработването и изпълнението им. Това ги лишава от възможността да кандидатстват по национални и европейски програми, да управляват ефективно и ефикасно своите организации.

Монографията е структурирана в увод, три глави, заключение, приложения и библиография включваща 201 източника. Обект на изследването са арторганизациите регистрирани в гр. Пловдив. Предмет на изследването е управленският им профил, който включва – форми на управление, финансово управление и проектно управление. Целта е да се анализират особеностите и състоянието на този специфичен сектор, като в същото време се установят затрудненията свързани с тяхното финансово управление и контрол и реализиране на проекти, декомпозирани в десет изследователски задачи, както следва:

1) Представяне на систематизирана и кратка информация за град Пловдив и развитието на изкуството и културата в града през вековете.

2) Проучване и анализиране на държавното субсидиране на творчески проекти от Министерство на Културата за периода 2007 – 2018 г.

3) Хронологично, систематизирано и изчерпателно представяне на нормативните документи на Министерски Съвет за изменение на бюджетната държавна програма, финансираща култура и изкуство за периода 2007 – 2018 г.

4) Извършване на систематичен литературен обзор на различни управленски теории, свързани с артмениджмънта.

5) Анализ на възможностите на системата за финансово управление и контрол на средства в публичния и частния сектор, оценка на риска и развитие на организацията.

6) Изясняване на теоретико-методологическата основа за изучаване на организациите в сектора на креативните и културните индустрии.

7) Разработване на методика и избор на инструментариум за реализиране на изследването.

8) Проучване на специфичния профил на организациите в сектора на креативните и културни индустрии в град Пловдив.

9) Разкриване на специфичните регионални особености на креативните и културни индустрии в Пловдив.

10) Обобщаване на получените резултати от емпиричното изследване.

Резултатите от проведеното изследване определят практико-приложното значение на монографията. Те позволяват да се разпределят приоритетите за развитие на организациите в креативните и културните индустрии на основата на регионалните модели за изследване.

В първа глава е представен град Пловдив и развитието на изкуството и културата в града през вековете, на който фон се реализират изследователски проекти свързани с археологическото и възрожденско наследство; библиотеки, музеи, галерии, читалища и печатници; музика, театър и опера. Направен е обобщен исторически преглед на развитието на мениджмънта в изкуствата от древността до наши дни. Извършен е подробен анализ на документално установените бюджети на Министерство на културата по политики и програми за дванадесет годишен период от 2007 г. до 2018 г. Показана е ролята на Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. Асен Диамандиев“ - Пловдив в обучението по артмениджмънт, като отговор на необходимостта от нови управленски умения в арторганизациите.

Втора глава е с теоретична и практическа насоченост, свързана с финансовото управление и контрол в арторганизациите. Подробно са разгледани нормативната уредба, засягаща държавното субсидиране, европейски фондове и други източници в бюджетите на арторганизациите; контролните органи и одитните практики в

национален и европейски мащаби в рамките на ООН; анализират се резултати от проведени одити в публичния сектор през последните две години; засягат се основните елементи на финансовото управление – контролна среда, управление на риска, контролни дейности, информация и комуникация, мониторинг, като се идентифицират типични пропуски при реализацията на проекти и се предлагат решения и предложения за тяхното отстраняване.

Трета глава отразява резултатите от проведените емпирични изследвания, чрез които е получена необходимата аналитична информация за арторганизациите в гр.Пловдив и са изяснени особеностите при прилагане на методология в управлението на проекти. Изследванията са базирани на данни от НСИ, ЕВРОСТАТ и на проведеното дълбочинно анкетно проучване върху 105 валидни от 120 получени анкетни карти в електронен формат. В нея се дефинират творческите индустрии и тяхната класификация, идентифицират се основни модели за развитието им; извършен е анализ на културните и творчески индустрии в Европейския съюз; аргументира се методиката на авторското емпирично проучване и са представени резултатите систематизирани в таблици и графики. Очертан е специфичният профил на креативните и рекреативни индустрии в гр. Пловдив, направени са оценки чрез икономически измерители, анализирана е реализацията, източниците на финансиране и видовете проекти реализирани от тях; затрудненията и предимствата за успеваемостта на всеки проект.

В съдържанието на отделните глави на монографията са формулирани и обосновани различни по степен на обобщеност изводи. Част от тях произтичат пряко от разкритите проблеми, друга част се отнасят до резултатите от извършената изследователска и теоретична работа, а трети имат характер на формулирани предложения и насоки за по-нататъшна изследователска работа в разглежданата област.

Подкрепата на културната сфера и развитието на творческия потенциал в развитите страни се приемат като едно от приоритетните направления за формиране на модел на устойчиво балансирано социално-икономическо развитие и създаване на нови конкурентни предимства на териториите.

Монографията предоставя база и с това и възможност да се работи в посока на създаване и на индекс на креативността, като вземат предвид особеностите на националната статистическа система и социално-културните характеристики. По този начин ще е възможно да се конструира рейтинг на отделните региони в страната по отношение на креативните индустрии в тях и критично да се оценят възможностите за използване на такъв подход за оценка на регионалната конкурентоспособност.

На фона на представените особености на креативната икономика и възможностите за нейното развитие могат да бъдат формулирани и изведени следните по-важни изводи и възможности:

Първо, за развитието на творческа икономика е от съществено значение естеството на потребителя, за когото е предназначен крайният продукт. Продуктите на креативните индустрии не са от първостепенна необходимост.

Второ, трябва да се отбележат високите изисквания на креативната икономика към способностите и компетентността на човешките ресурси. От заетите в креативните индустрии се изисква да имат способността да мислят творчески, да генерират нови идеи, оригинални решения – способността да овладеят нови технологии. Едно от основните изисквания е високото ниво на професионално обучение, което играе важна роля за развитието на творческите индустрии.

Трето, важен фактор, допринасящ за увеличаването на дела на креативните индустрии, е наличието на творческо пространство, неговата откритост, която позволява на творческите хора да работят в сътрудничество, да генерират нови идеи, да изпробват нови подходи, чрез работата по национални и международни проекти.

Четвърто, предпоставка за създаване на благоприятна среда за развитието на този сектор на икономиката е развитата институционална инфраструктура. Важна е институционалната подкрепа, въз основа на която се отпускат различни средства, за да се изпълняват проекти, да се развиват културни традиции и да се провеждат социални и културни събития.

Пето, на базата на резултатите от множество изследвания в областта на креативната икономика могат да се определят най-пълно и точно тези фактори, които влияят върху развитието на креативните индустрии в региона, а именно: постоянно търсене, потребителски доходи, образование и компетентност, способност за създаване на необходимата инфраструктура за пълното реализиране на знанията, достъпност на съответните умения, ниво на развитие на публичния сектор, отношение на държавните институции, интелектуален капитал, наличие на големи бизнес структури, висши училища.

Общественият сектор също играе важна роля за създаването на благоприятна среда за развитието на творческа икономика. Вниманието на публичните институции за формирането на творческа среда води не само до развитието на таланти, но и към развитието на културното възприятие на бъдещите потребители.

Университетите и тяхната висококачествена работа, както в областта на обучението, така и в изследователската дейност, са в основата на инфраструктурата на креативната икономика и важен източник на конкурентни предимства. Университетите са движещата сила на образованието и развитието на таланта, която е тясно свързана с развитието на интелектуалния капитал, иновациите и новите технологии.

Шесто, Ако говорим за готовността на града и региона да разработят и внедрят стратегия за развитието на творческите индустрии и създаването на творческа среда, според експертите в областта има човешки ресурс с оригинални знания и опит, идеи, но няма достатъчно възможности за неформална вътрешна и външна комуникация, която формира атмосфера за развитие и творческо разнообразие.

Седмо, необходими са специално адаптирани решения в областта на кредитирането и финансирането.

Въз основа на по-задълбочен анализ на сектора и предизвикателствата, пред които той е изправен, могат да се предложат редица мерки и политики, които поставят акцент в краткосрочен и дългосрочен план върху следните няколко важни аспекта:

- регистрация на надеждни статистически данни, за да се повиши осведомеността за характеристиките и потребностите на сектора;
- наблюдение на развитието на сектора с цел изготвяне на адекватни решения за креативните индустрии;
- насърчаване на иновациите и предприемачеството в сектора на културата чрез улесняване на сътрудничеството с други сектори и политики;
- подобряване на достъпа до финансиране за подпомагане на нови бизнес модели;
- използване на вече съществуващите инструменти на европейско равнище обединяване на всички съществуващи инструменти и инициативи по последователен начин;
- развиване на умения, в това число бизнес умения;
- приспособяване към променящите се потребности от умения и преодоляване на недостига на умения.

Анализът на развитието на творческите индустрии в град Пловдив или изобщо на регионално равнище се свързва с някои трудности. На първо място сред тях е липсата на статистическа информация, както и проблеми, свързани с нейната регистрация. Трудно е да се получат данни за отделните секторите на креативната

икономика, например културната индустрия обикновено не е представена чрез отделни подсектори – повечето данни за икономическа активност, свързани с творческите индустрии се представят обобщено, което е препятствие за специфични анализи. Друга трудност е ниското ниво на разбивка на отделни кодове за определени видове дейности. Много е трудно и да се направи адекватна оценка за размера на пазара на креативни индустрии.

Препоръки, изводи и приноси

Важно да се започне работа по създаването и насърчаването на креативните индустрии като сектор на нова иновационна икономика, в която не само природните, но и креативните ресурси генерират нова, изключително ценна добавена стойност и се превръщат във важен фактор за икономическия растеж и социалното развитие.

Успешното решение на водещите задачи, формулирани и изложени в отделните глави на монографията потвърди верността на предварително формулираните основни хипотези. Резултатите от извършената изследователска и теоретична работа по проблема за управлението на арторганизациите в град Пловдив дават основание да се изведат следните по-важни практико-приложни приноси:

1. Представен е систематичен обзор на историческото развитие на изкуството и културата в град Пловдив през вековете – база, върху която се създават и реализират актуални научни и художествено-творчески проекти.
2. Извършен е подробен анализ на държавното субсидиране от Министерство на Културата за 12 годишен период от 2007 – 2018 г. по бюджетните програми за опазване на културните ценности, творчески проекти и други дейности свързани с изкуство и култура, който е основа и база за сравнения в бъдещи анализи свързани с финансиране в областта на изкуството.
3. За първи път са представени конкретни инструменти за осъществяване на по-ефективно финансово управление и контрол в арторганизациите приложими в реалния сектор на базата на анализ на проблемите и възможностите с акцент върху проектното финансиране. Разработената система за финансово управление и контрол в арторганизациите представлява по същество наръчник за артмениджъра, приложима в реалния сектор.
4. Подготвен и апробиран е адекватен методологически инструментариум, включително „Информационна карта за дълбочинно интервю с експертен характер” за изследване на управленския профил на арторганизациите, приложим за научни изследвания в страната и в чужбина.
5. За първи път е изследван и анализиран специфичният профил и особености на 105 арторганизации в град Пловдив. Анализът предоставя актуална, полезна и приложима информация за особеностите на културните и творчески организации в града, основа за бъдещи сравнителни анализи в национален и

регионален аспект. Резултатите могат да се ползват и от мениджърите за по-добро управление, включително мотивиран избор на модели за финансиране.

6. Отпечатана е монография “Пловдив – арторганизации и управленският им профил“, която служи за обучението на студенти в областта на изкуството и за изграждане на местни и национални политики в областта на изкуството. Изведени са препоръки в помощ на научноизследователската, учебната и практическата дейност на студенти, докторанти, преподаватели и артмениджъри.

Изкуството е неделима част от живота ни независимо дали сме творци или негови ползватели. В забързаното ни ежедневие не си даваме сметка, че сме в постоянен досег с различни елементи и изяви на изкуството – чрез масмедия, интернет или печатни издания, ние сме постоянно заобиколени и си взаимодействаме с него.

В съвременната икономика културата трябва да повишава конкурентоспособността на регионите, да подобрява качеството на човешкия капитал и да създава нови работни места. Културните ресурси трябва да се използват за стимулиране на социално-икономическото развитие, привличане на туристи и инвеститори.

Макар на пръв поглед темите да изглеждат обширни, обединяващата линия, която авторите следват в монографичния труд е културата и изкуството и тяхното управление. Надяваме се монографията да бъде полезна на студенти в областта на изкуството, на администрацията на община „Пловдив“, на изследователи и млади учени.

Kolev.V, Ivanova A., „Artmanagement: A new discipline entering the cultural academic life in Plovdiv”, 2017,CBU INTERNATIONAL CONFERENCE PROCEEDINGS 2017, ISSN:1805-997X, ISBN: 978-80-88042-08-02, сmp. 666-668

Настоящия доклад представя състоянието на икономическите и политически промени, настъпили през 90-те години в България и необходимостта от нов начин на мислене при управлението на културните институции в условията на пазарна икономика. В отговор на този проблем е създадена първата по рода си в България магистърска програма за обучение в специалност „Арт мениджмънт“. За целта е направен преглед на формалните модели за финансиране на изкуството в световен мащаб, както и характеристиката им на регионално ниво, които са довели до създаването на новата програма за обучение. Описани са основните дисциплини изучавани в обучителния модул подбрани с цел да се развие нов набор от умения сред артистите, в едно с кратко описание на техния обхват. Представени са данни от локално проучване проведено в Академия за Музикално Танцово и Изобразително Изкуство-Пловдив, анализиращо интереса към първата по рода си в България магистърска

програма за обучение в специалност „Артмениджмънт“. Първоначалните резултати от еволюцията на образователната програма, базирани на ежегодния брой студенти записали се за обучение в специалността от създаването ѝ послужи като мотивация за стартирането на по-голям изследователски проект „ART“, финансиран от ФНИ, Министерство на Образованието и Науката.

Kolev.V, Kazashka V., „Специфичните особености на висшето образование по изкуства и влиянието им при определяне финансирането на факултетите в АМТИИ-Пловдив“, 2017, International Journal, Institute of Knowledge and Management, Scientific papers, Vol 20.3, Know;egeinPractice, ISSN- 2545-4439 for print version, ISSN – 1857-923X for e-version, pp. 1289-1295

Промените, свързани с образованието и възможностите за учене във висшето образование през последните години драстично се промениха. Несъмнено образованието в България на всичките нива още има нужда от реформа. Промените в националното законодателство изискват своевременен отклик във вътрешните актове на висшите училища. Поставените общи изисквания в Закона за висшето образование намират конкретните си прояви чрез отчитане спецификата и уникалността на всяко висше училище продиктувани от нуждите на самото обучение, одобрените учебни планове и програми, различия в академичния състав или особености в материалната база. Целта на настоящата разработка е да се сподели опита при разработването на методика за финансирането на основните звена - факултетите на АМТИИ-Пловдив. Разгледани са специфичните особености в обучението по изкуства. Обръща се внимание на наличието на допълнителни звена ангажирани с обучителния процес – корепетитори и щатни състави. Анализирани са тези характерни особености на сравнително малко учебно заведение по изкуства и отражението им върху целия учебен процес, а от там и върху финансирането на факултетите.

Kolev.V, Kazashka V., Ruseva M., „Analysis of the specific profile of art organizations in Plovdiv, Bulgaria“, 2018, CBU INTERNATIONAL CONFERENCE PROCEEDINGS 2018, ISSN:1805-997X (Print), ISBN: 978-80-270-5037-6 print Edition, cmp. 723-727

Докладът представя резултатите от фундаментално научно изследване на културни организации в град Пловдив, България. Основната цел на изследването е да определи специфичния профил на арт организациите според факторите: сфера на дейност, вид на собственост, категоризация (малко, средно или голямо предприятие) и т.н., чрез количествен и сравнителен анализ на данни. Специфичната цел на изследването е събирането и анализа на данни за броя на разработените и финансирани проекти на арт организациите за последните пет години. За постигането на поставените цели е проведено емпирично изследване и анализ на резултатите от него. Емпиричното изследване е проведено чрез „Информационна карта за дълбочинно интервю с експертен характер“ разделена в две основни групи въпроси. Първата от тях съдържа въпроси от общ характер за профила на съответната организация. Втората група въпроси е насочена към определянето на типа, сферата, честотата и източниците на финансиране на проектите разработвани от арторганизациите. Получените данни и резултати осигуряват профилна и финансова рамка на културните организации в град Пловдив, България и могат да бъдат използвани, като основа за бъдещи проучвания изследвания.

Колев В., „Държавното субсидиране в България на творчески проекти от Министерство на Културата за периода 2007-2018 година“, 2018, Сборник

„Управленски и маркетингови проблеми в изкуството“, II/2018, ISSN: 2603-462X, стр.142-149

Докладът предоставя обобщена статистика за държавното субсидиране на творчески проекти от Министерство на Културата от 2007 до 2018г. изпълнявани чрез бюджетните програми на министерството за периода. Хронологично са описани промените в размера на субсидиите по отделните програми през годините, както и нормативните актове приети за тяхното изменение. В заключение е предоставено авторското мнение за необходимостта от ефективно програмно финансиране на културни проекти.

Колев В., Казашка В., „Вкусът към изкуството се възпитава, а любопитството за наука се разпалва“, 2018, Списание „Наука“ –кн.6/2018, том XXVIII ISSN 0861 3362 (печатно) ISSN 2603-3623 (електронно), стр.56-57

Публикацията представя реализацията на международният проект „Учени в триъгълника на знанието“ – К-ТРИО 3, финансиран по програма Хоризонт 2020 - Европейската нощ на учените 2018 г.(H2020-MSCA-NIGHT-2018) в Пловдив. Проектът обхваща научни и творчески организации от града – Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство (АМТИИ) – Пловдив, Центъра по растителна системна биология и биотехнология, Националната гимназия по сценични и екранни изкуства, Галерия „Анастас“, Центъра за обучение Артклас Център, Асоциацията за кариерно развитие и обучение. Организацията се обединяват под идеята да представят на специализирана и широка публика своите постижения и да испирират вдъхновение в следващото поколение учени и артисти.

Колев В. „Арт мениджмънт – магистърска специалност или обучение в по-ранен етап?“, 2018, Годишник АМТИИ, ISSN: 1313-6526, стр.131-136

В труда се обръща внимание на дисциплината артмениджмънт и обособяването и като отделно направление в академичните среди. Разглеждат се част от противоречията в мненията за пътя на нейното развитие и достигането и в съвременното до многопластова интердисциплинарна програма за обучение в университетите. Поставя се въпроса, на какъв етап от обучението на студентите в художествени направления трябва да бъде включена и дисциплината Артмениджмънт и се представя авторското мнение по темата.